

zuzendariari

(0034) 943 300 222

OHARRA: Ahalik eta iritzi gehienek izan dezaten tokia, ez da komeni makinazko 15 lerro baino luzeago idaztea gutun hauetan. Idatzi duenaren izena, telefonoa, helbidea eta NAREN zenbakia agertu beharko dira. Laburtu behar izanez gero, zuzendaritzak bere esku du horretarako eskubidea. Erdaraz iristen diren gutunak ez dira argitaratuko.

zuzendariari@egunkaria.com

Gudarien etorbidea, z/g 20140 Andoain

Berrikeriak

Jose Luis Alvarez Enparantza,
Txillardegi • AMASA

Aurreko batean, neure sinaduraz izenpeturik, nik sekula idatzi ez dudana «Lizarra-garazi edo hil» topatu nuen EGUNKARIAN.

Nik, noski, «Lizarra-Garazi *ala* hil» idatzi nuen. Baina, argitaratuta, *edo* ikusi dute irakurleek.

Badirudi, Batuaaren aitzekian, «goiko» norbaitzuk *ala/edo* berezketa «gainditzea» erabaki dutela.

Orain dela oso gutxi erreparatu dut
olatu berriaren bultzada.

«Egunkaria honetantxe (2001-XI-27)
«Egunkaria Batua edo Euskalkien» artean
hautatu beharra aipatu da. Eta handik 4
egunetara beste hau: «Hil edo bizikoa da

euskal kulturaren inguruko erakundeak indartzea».

Lehen «Euskadi ala hil» oihukatzen genuen. Moda berriaren arabera «Euskadi edo hil» esan beharko bide dugu...

Orain dela urte batzuk $2+3=5$ ekua-
zioa, «bost gehi hiru edo bost» irakurtzea
erabaki zen. *Edo* berdintasuna adierazte-
ko erabiltzen baitzen. Eta *ala*, berriz,
hautuaren larria eta desberdintasunaren
sakona adierazteko.

Leizarragak berak, XVI. mendeko bere *Testamentu* famatuan, honela idatzi zuen: «Zein nahi duzue larga diezazuedan? Barrabas ala Kristo» (Math. XXVII-17).

Bide beretik markatzen zuen hautua Axularrek, Villasantek autore honen hiztegiari buruzko lanean ikus daitekeenez: «traba edo behaztopa-herri... gozorik

edo zaphorerik... hemen edo purgatorio-
pagatu behar» (160); baina «zein un-
tzi, kostan dagoena, ala itsasoan dabile-
na?... zein ur, geldia ala basterra?» (43).
Eta *ala*, «*conjunción disyuntiva*» irakur-
tzen dugu.

Ithurry-ren *Gramatika* famatuan (*Grammaire Basque*, 1895), hau irakur daiteke: «'ala', *opposition ou choix*; 'edo', *ou*» (54, 55 orr.).

Bide beretik Lafittek bere *Gramatika*-n: «'edo', sert à marquer que la distinction qu'on peut établir n'a pas d'importance» (175).

Ohar bera aurkitzen da Sota-Lafitte-Akesolo-ren *Diccionario de Autoridades* delakoan: «*Edo' es conjunción de igualdad*» (1215). Baina «*ala', conjunción disyuntiva*» (177). Gauza bera idatzi zuen

Azkuek bere *Morfologia*-n (485,486).
Gauza bera bere *Hiztegia*-n.

Zenbat aldiz bien nahasketa aurkitzen da, Azkuek berak gogorazi zuenez. Baina nahasketa hazkor horren gakoa ez da urrun: gaztelaniak ez du berezketa hori egiten.

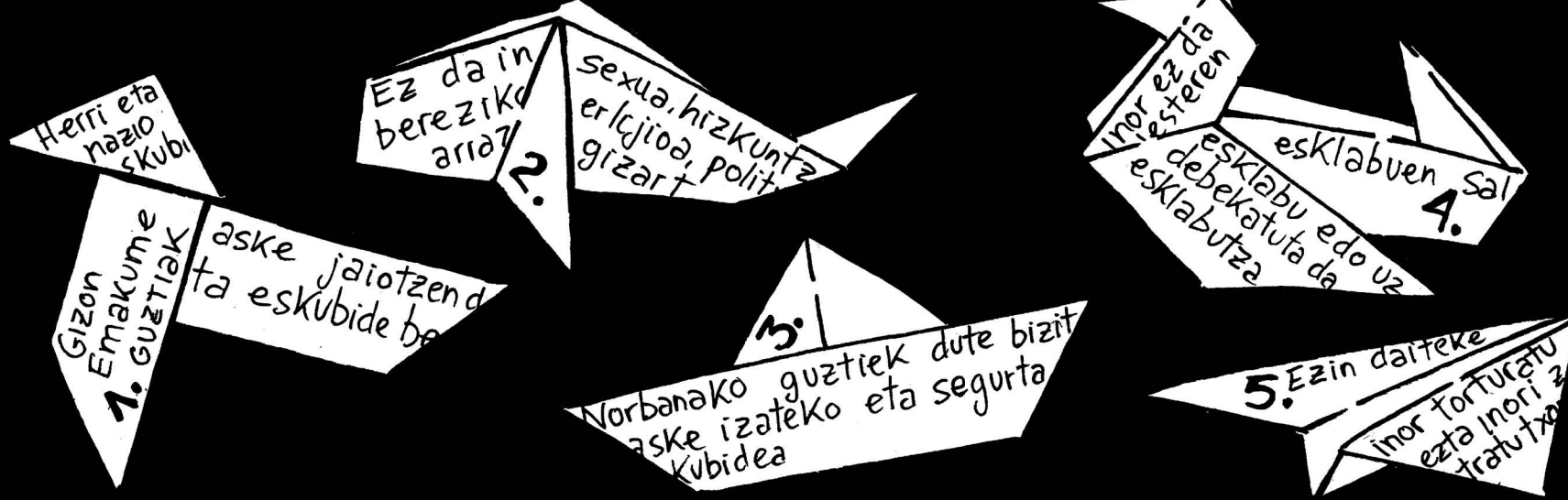
«‘O’, conjunción disyuntiva que denota contraposición» (Dicc. Sopena, tomo 4, p. 3000: ac. 1). Eta ondoko paragrafoan: «También indica equivalencia». Euskaraz desberdinak dira «aitak» eta «gurusoak». Frantsesez ere bai: «Pères vs. parents».

Baina espainieraz ez: «*Padres*» bietan. Hortaz, euskaraz ere ez, jatetxe famatu hartan bezala: «*Aiten etxea*».

Eta guk, noski, gauza bera: «Lizarragarazi edo hil». Txillardeg *dixit!* Bapo, mutilak!

montxo

GIZA ESKUBIDEAK 2001

galdeiozu...

PELLO ESNAL

Idazlea

Sari ugari irabazi dituzu bertsopaperak idatzita. Zergatik ez duzu bertsorik kantatzen oholtza gainean?

Fermin Perurena (Iruñea)

Oholtza gainean ere probatu dut neure burua; behin baino gehiagotan, ez pentsa. Eta ikasi ere bai zer baldintza bete behar diren plazan kanta-
tzeko. Lau, batez ere: 1) bertsoak egiten jakin, 2) bat-batean egiten jakin, 3) plaza-gizona izan eta 4) kantatzen jakin (belarri ona eta ahots egokia izan). Lehenengoa, betetzen dut. Bigarrena, hor nonbait. Beste bietan, ordea, desastre xamarra naiz. Beraz, zerorrek atera kontuak, Fermin, zer-
gatik ez dudan oholtzarik maite. Gainera, 9 pun-
tuko bertso batean idatzi nuen: «Ordaintzen duenari /lotsa zor zaijo».

Abenduaren 18tik aurrera **Mixel Berhokoirigoin • ELBko lehendakaria** izango da Galdeiozu ataleko gonbidatua.
Bidali zure galderak ordurako.

hirusta

Aitziber Perez de Karkamo

Terrorismoaren definizioaz

Terrorismoaren entziklopedia osatzen ari dira herri boteretsuetako agintariak; *bortizkeria ez zilegiari* buruzko erabil-tzailearen gida, alegia. Atal anitz bilduko ditu munduan zehar terrorismoaren gaitza duten gunek identifikatzeko atlasak; nazioarteko ordena oinarritzen den paradigma berrien eske-ma; kontzeptuaren baitan sar daitezkeen talde edo pertsona disidente ororen zerrenda; kon-tzeptuaren identifikazioa ahalbidetuko duen definizio ulerterraza eta honi aurre egiteko defi-nizioaren egileek proposaturiko neurriak. Zen-bait zalantza sortu dizkit honek guztiak, baina, nire deiei muzin eginez, liburua plazaratuko duen argitaletxearen arduradunek ez dute nire kolaborazioaren eskaintza onartu, eta nire aportazioek ez dute kabdarik izanen definizio prozesuan. Tira, botako ditut, norbaitentzat baliagarriak izango direlakoan.

Ez dut zorrotzegia izan nahi, baina ondo azal-

du beharra dago zergatik ote den terrorismo batzuek herriaren izenean erabiltzen duten bortizkeria, eta beste batzuek praktikatzen dutenean, ordea, «nazioarteko zuzenbideaz» eta «defentsa eskubideaz» mintzatzen garen. Ez daukat oso argi ere zilegia ote den terrorismo-tzat jotzen denaren aurka aritzeko erabiltzen den bortizkeria motari terrorismo ez deitzea. Komeni da argitzea zeinek duen «defentsa eskubidearen» jabego morala, hots, zeinek defenda dezakeen bere burua zilegitasunez, bortxa bidez bada ere, eta zeinek gainditzen duen moralaren muga, bere defentsa terrorismo bilakatuz. Azkenik, matematika atala ere jaso zezakeen, gaizki ulertuak egon ez daitezen, biolentziak eragindako biktimak bakoitzaren balioa zehaztuz, bistan baitago denek ez dutela berdin balio.

Bide batez, argibide bat eskatu nahi nuke, ea ez ote den nire izena ere zerrenda horretan agertuko. horrelako zutabeen idaztea dela eta.